

Богдан Гринюка

Історія храму святого Володимира Великого у селі Крогулець на Тернопільщині

Bogdan Grynyuka

The history of the church of St. Volodymyr the Great in the village Krohulets in the Ternopil region

The article deals with the history of the construction of the church of St. Volodymyr the Great Krohulets Husyatyn in the village district, Ternopil region.

Keywords: Church St. Vladimir the Great, Krohulets, UGCC, Ternopil region

Розкрито історію будівництва храму святого Володимира Великого у с. Крогулець Гусятинського району Тернопільської області.

Ключові слова: церква св. Володимира Великого, Крогулець, УГКЦ, Тернопільщина

Історія монастирів, монастирських споруд та церков є надзвичайно важливою у вивченні давньої історії міст та сіл України. У цьому контексті доцільно висвітлити історію греко-католицької церкви св. Володимира Великого у с. Крогулець на Тернопільщині. Важливим у житті громади є 2016 р., оскільки 28 липня виповниться 80 років з часу закладення першого каменя під будівництво.

На сьогодні дослідження храму св. Володимира Великого в українській історіографії не стало об'єктом наукового пошуку, що й становить актуальність праці. Мета дослідження – комплексне висвітлення історії храму св. Володимира Великого (с. Крогулець Гусятинський р-н, Тернопільська обл.).

У першій половині ХХ ст., особливо у міжвоєнний період збільшилася кількість населення с. Крогулець, що належало до єдиної греко-католицької громади, яка відправляла богослужіння в невеликій дерев'яній церкві св. Парасковії П'ятниці (пам'ятка архітектури ХVIII ст.). Під час великих свят жителі села та їх гості не вмщалися в храмі. Тому влітку 1936 р. церковний комітет та громада на сільсько-

му сході одногосно вирішили побудувати нову цегляну церкву. Тоді ж вирішили закласти будівництво власної цегельні (наприкінці вулиці «Кальварія»), щоб мати свою цеглу, а не купувати і привозити здалеку, що було досить дорого. Поле, на якому побудували цегельню, й донині називається «На Цегольні».

Місце під будівництво «нової церкви» вибрали посередині села, де був сільський вигін. Зазначимо, що до скасування панщини у 1848 р. на цім терені знаходився великий плоский камінь. Саме на ньому панські гайдуки били селян через те, що вони не відробили визначених днів на панщині. У міжвоєнний час ця земля була у власності полячки пані Домбровської. Тому гміна мусила викупити її для громади.

У 1936 р. розпочали закладення фундаменту храму св. Володимира Великого. Камінь громада возила фірами (підводами) із с. Сидорів. Лише у 1938 р. будівництво фундаменту завершилося (іл. 1). Наступного року – 9 червня, тодішній священник Нестор Кисілевський його освятив, а Ізидор Гермак – носив свячену воду й тримав Святе Євангеліє. Після освячення фундаменту почали будівництво храму¹.

Іл. 1. Фундамент храму св. Володимира Великого (1938 р.)

У 1939 р. розпочалася Друга світова війна. На основі пакту Молотова-Ріббентропа СРСР окупував західноукраїнські землі. На цих територіях радянська влада здійснювала кадрові зміни та реорганізацію в усіх без винятку сферах суспільного життя й тотальну радянізацію. Цей вплив відчули й жителі громади с. Крогулець, зокрема «нова влада» заснувала колгосп, до якого записалися найбідніші сім'ї, та ліквідувала українські товариства «Просвіта», «Сокіл». З приходом «совєтів» подальша розбудова храму св. Володимира Великого остаточно зупинилася. Хоча у цей же час в Гусятинському райкомі працював односельчанин-комуніст «М. Х.», але він не зумів допомогти громаді.

Цеглу на церкву, яка залишилася в печах цегельні – біля 110 тис. штук, забрали до сусіднього села Нового Нижбірка. Там її використали для побудови двоповерхової школи.

У повоєнний час керівництво села вирішило розбирати стіни церкви й поставити стайню. На деяких цеглинах були написи прізвищ жителів села, можливо тих, які виготовляли цеглу («Савка»). Колгоспники залишили кілька рядів цегли, яку перекрыли черепицею з хлівів та стодолів жителів с. Крогулець, а приміщення використали для зберігання зерна. Уже в 1985 р. почали розбирати дах та стіни колгоспної комори. У жовтні 1987 р. на церковнім фундаменті забили сваї під будову пам'ятника загиблим у Другій світовій війні мешканцям с. Крогулець. Його відкриття відбулося 6 листопада 1988 р. На цьому заході виступали сільський секретар парторганізації КПУ П. Волянський, а з Гусятина секретар райкому партії Урда².

З проголошенням незалежності України постало питання права власності, яке кожна громада вирішувала за принципом більшості. Таке питання постало і у громади с. Крогулець на «стару церкву» св. Парасковії П'ятниці. Більшість жителів на чолі з тодішнім керівництвом села вирішили залишитися у складі Російської православної церкви.

Незважаючи на труднощі, спротив керівництва села й те, що більшість жителів були проти, відновлена греко-католицька громада не відступила та вирішила, якщо не отримають «старої церкви», то побудують церкву св. Володимира Великого. 20 листопада 1991 р. на сільських зборах представник з м. Гусятина, пан К., зачитав заяву від громади греко-католиків про повернення фундаменту і цегли, забраної з церкви, для будови храму. Православні віруючі викрикували: «ми ма-

емо церкву, а другої не треба, а грекам не дамо класти нової церкви»³. Все ж таки заяву прийняли до уваги.

7 лютого 1993 р. з м. Тернополя дали дозвіл на почергові відправи обом громадам, але православні віруючі не пустили греко-католиків до храму. Відбулася сильна бійка між двома громадами. Подібні сутички та «словесні дуелі» тривали до початку відкриття каплиці (1996 р.).

4 березня 1993 р. представники греко-католицької громади В. Рога і В. Стефанець їздили до ЦДІА України в м. Львові за документами про належність храму св. Парасковії П'ятниці. У результаті пошуку вони виявили документи, які підтвердили, що церква до 1939 р. належала греко-католицькій громаді⁴.

1993 р. був важливим у житті греко-католицької громади, тому що її офіційно зареєстрували парафіянки пані Г. Король та Оксана Гандзола. 26 вересня 1993 р. відбулося перше богослужіння на фундаменті майбутньої церкви св. Володимира Великого.

Однією з перешкод для відновлення храму став пам'ятник загиблим мешканцям у Другій світовій війні, який розміщувався на фундаменті церкви. З метою законності своїх дій, громада збрала підписи про його перенесення та 20 січня 1995 р. подала відповідну заяву. На основі цієї заяви 10 лютого відбулася сесія сільської ради, під час якої депутати проголосували проти, лише 1 депутат – пан Т. проголосував «за».

Незважаючи на труднощі та спротив керівництва села і православної громади, 22 серпня 1995 р. пам'ятник усе ж таки перенесли. У цей день «деякі» люди плакали і казали, що «знесли їх святиню», хоча на сьогодні їм важко визнати, що вони особисто це казали. Про цю подію в житті села цікаво написала О. Савка: «22 серпня приїхали судовиконавці, 13 поліцаїв, машина-кран. Вони зачитали рішення арбітражного суду та почали зносити пам'ятник. О. Рога дала дві ковдри, якими його обмотали та обв'язали ланцюгами. Кран підніс та поклав на причіп пам'ятник, який відвезли на колгоспний тік. Пані П. зачала кричати, поліцей спитав, чого вона хоче, вона настрашилася і втекла до сільради, пані Л. теж пішла, більше ніхто не кричав. Пан Р. фотографував та казав, що відішле до Москви, щоб ті відновили пам'ятник...»⁵.

Після демонтажу пам'ятника його відвезли на колгоспний тік, де він зберігався «лежачи» під відкритим небом. Лише у 2012 р. тогочасний голова села В. Ангелюк його встановив разом із плитами з прізвищами полеглих

односельчан навпроти «старої церкви» св. Парасковії П'ятниці. Зазначимо, що у цей день, а була це неділя, людей з обох громад було близько 40 осіб, разом із двома священиками, хоч в селі тоді проживало приблизно 700 осіб.

У серпні 1995 р. відбулася визначна подія для греко-католицької громади – зі сторони с. Васильківці через с. Крогулець несли на Теревовлю чудотворну Зарваницьку Матір Божу. На кордоні між двома селами провели відправу о. Р. Кріс та о. Рута. Потім образ поклали на фундамент майбутнього храму, де відправили молебень.

У вересні того ж року громада виробила план на будову церкви, який на той час коштував 97 мільйонів купонів, та розпочала розбирати «зайвий» і знищений фундамент з-під пам'ятника. Тогочасне керівництво села не допомагало (не виділили ні трактора, ні машини, хоча тоді ще існував колгосп). Подамо вислови, як в селі говорили православні віруючі відносно греко-католицької громади: «Хто їм pomoже!» або «Най греки самі будують!» чи «Може їм Папа допоможе!» і т. п.

Цікаво й те, що під час будівництва храму, коли хоронили небіжчика, то дзвіницю біля старої церкви закривали на замок, щоб «греки» не дзвонили у дзвони (греко-католицька громада до 2003 р. не мала власної дзвіниці). На браму і хвіртку, які вели на подвір'я та двері до церкви св. Парасковії П'ятниці, неодноразово чіпали навісні замки, оскільки боялися, що «греки» її можуть відібрати. За спогадами О. Савки, вперше це сталося 3 грудня 1991 р.: «цього дня ховали Гриневича, православні засунули браму і хвіртку, щоб небіжчика не несли біля церкви. Представник з районного центру – Гусятин, який тоді був присутнім в селі, казав, що «якби не бачив, то би не повірив!»⁶.

Біля п'яти років греко-католицька громада не будувала каплиці для відправи, оскільки надіялася, що завдяки суду отримає «стару церкву». Однак після знесення пам'ятника в 1995 р. стало зрозуміло, що потрібно побудувати тимчасово невелику капличку. На будівництво молодій та невеликій громаді (біля 60 дворів) допомагали усі сусідні села та меценати: вихідці з села, небайдужі люди. Так, Копиченецький лісник дав дерево на будівництво даху. Але на пилорамі с. Крогулець дерево відмовилися порізати, сказали, що «пилорама поламана», а різали на дошки і лати у сусідньому с. Коцюбинці.

До побудови каплички парафіяни греко-католицької громади ходили пішки на відправи у сусідні села – Чагарі, Васильківці, Коцюбинці, Но-

вий Нижбірок чи їздили автобусом в м. Копичинці. Уже в грудні 1995 р. завершили будувати каплицю (будували М. Шмидило, І. Рога, С. Стефанець, О. Корда та З. Кіналь) й з того часу почали проводити в ній богослужіння. На саму каплицю кожен із громади жертвував, що тільки міг: шифер, дерево, ДВП (для внутрішньої обшивки каплиці) та гроші. Так, на стіни громада купила шифер, а на дах – окремі люди надали⁷. Цікаво про це написала О. Савка: «пан М. Шмидило зробив двері, О. Корда дав вікна, О. Рога принесла гуцульський килим та поперечний образ і рушник. Два образи дав В. Лазар, а О. Савка дала велике простирало на престол, ще хтось дав один килим, причепили на передню стіну образ. Зі стола зробили престол, а менший столик поставили посередині каплиці, на який поставили образ та розп'яття Христа. На Різдвані свята зібрали дві ялинки. В каплиці стояли вже фани, їх не ховають і не носять до Оксани Гандзоли. Православні каплицю називають буда, пилорама, а як йдуть до старої церкви, то відвертають голову, щоб не дивитися на каплицю...»⁸.

На початку 1996 р. громада збирала гроші на будівництво храму в с. Коцюбинці, а на початку березня в с. Старий Нижбірок на Мазурівці. Пізніше, наприкінці березня прийшли документи з Канади від Я. Волошин-Хохлач, Т. Волошина та В. Білана про те, що допоможуть фінансово у будівництві. Тоді ж громада купила залізну арматуру (2 т), за яку заплатили 200 мільйонів у зв'язку з інфляцією в державі.

На початку червня 1996 р. мулярі з с. Циліїв та греко-католицької громади почали мурувати фундамент під церкву (іл. 2). Відзначимо, що на старому плані храму (1939 р.) з південної сторони знаходилися двері, через які мали на хори заходити хористи (див. іл. 1), а в новому плані, з метою економії коштів та невеликої кількості прихожан, його не внесли.

5 липня 1996 р. відбулася важлива подія в житті села: збори про об'єднання двох громад. Православна громада була за об'єднання, але зі своїм тодішнім священиком та пропонувала разом будувати церкву. Натомість греко-католицька громада – також виступала за об'єднання, але за умови: зняття з реєстрації в селі російської православної церкви та запросити в село греко-католицького священика. Відносно храму, то спільно проводити богослужіння у старій церкві аж до відкриття нової. На жаль, обидві громади не дійшли згоди.

На початку літа 1997 р. громада почала везти цеглу із с. Коцюбинець. Уже 8 червня 1997 р. мулярі з м. Теревовлі розпочали мурувати

Іл. 2. Будівництво церковного фундаменту (1995–1996 рр.)

стіни церкви, згідно з виробленим планом. 18 серпня з Канади приїхав один із жертводавців Т. Волошин, який сказав, що купить бляху на покриття церкви, обіцянку він виконав.

Побудувавши каплицю, громада й досі не мала власної дзвіниці, тому коли був небіжчик, ходили дзвонити в дзвони до «старої церкви». Однак це викликало невдоволення у православних віруючих. У спогадах О. Савка записала: «17 січня ховали О. С., хотіли подзвонити у дзвони, але були відчеплені мотузки, то І. С. дзвонив у дзвін, взявшись за серце...». Пізніше одна із жінок з православної громади ховала свого чоловіка в капличці. Коли її запитали, вона відповіла: «небіжчик не хотів руского попа та казав, що його досить вже били москалі...». 17 листопада – знову не допустили дзвонити в дзвони, а 17 грудня «два друга по-розуму: пани С. та Ф. причепили колодку на дзвіницю...». Те ж саме відбулося на Різдво (1998 р.) – дзвіниця була засунута й «НІХТО» з обох громад не дзвонив, бо поламався замок⁹.

Наприкінці жовтня 1997 р. завершили будівництво фундаменту церкви, який домуровували З. Парастюк та Б. Гречаник, а підсобниками по чергово були усі чоловіки громади. 16 листопада громада завершила складати на подвір'ї закуплену цеглу (понад 110 тис. штук). Відтак

привезли 10 машин піску та 18 тис. цеглин з с. Коцюбінець, а громада с. Яблунів виписала 40 м³ піску. Колгосп у с. Крогулець збанкрутував, а люди залишилися без роботи (на 1998 р. борг складав 1 млн 580 тис. гривень за дизельне паливо, бензин, запчастини та електроенергію). На цьому тлі будівництво храму тривало.

6 лютого 1998 р. чоловіки греко-католицької громади різали на рихтування церкви сосни: в лісі – 18 штук, а 20 дерев на сільській фермі. Варто зазначити, що у цей же час «п'ятірка із села» вирізала на «старому» цвинтарі 31 дерево (віком понад 90 років), яке ні село, ні жодна із церков не отримали. У березні привезли білу цеглу з м. Миколаєва Львівської обл. для будівництва двох колон в центрі храму, які мали б підтримувати центральний купол.

8 червня 1998 р. розпочали домуровувати стіни церкви, а 16 серпня будівництво припинилося через відсутність у громади коштів (іл. 3).

Іл. 3. Стан будівництва храму в 1998 р.

У 1999 р., на Різдво, молодь та старші (хористи) ходили колядувати на церкву – хата в хату. У селі не пустили на подвір'я колядувати «пані Л.» та «пані Л.». Наприкінці березня громада почала розбирати стайню на матеріал для храму. Будівництво церкви тривало до 9 жовтня (іл. 4).

Іл. 4. Стан будівництва храму в 1999 р.

У січні 2000 р. молодь і старші ходили колядувати: у селі троє не впустили на подвір'я. На будівництво наколядували 1450 грн. Уже в лютому громада розпочала розбирати другу стайню на матеріали для храму. Будівництво тривало з 23 травня до 6 жовтня. Коштів не вистачало, тому громада вирішила пройтися до усіх дворів с. Крогулець, як результат: в 1 – хаті закрилися, «троє осіб» кричали і не дали ні копійки. Тоді ж п'ятеро з громади поїхали збирати кошти в с. Коцюбинці. Відзначимо, гостинність жителів сусіднього села та доброзичливість о. І. Мохуна, який після служби Божої попросив односельчан сприяти та допомогти коштами у будівництві храму.

Узимку наступного року молодь і старші ходили колядувати на церкву, заколядували 1800 грн. 27 травня 2001 р. помер О. Савка, то знову «... пани С. та Ф.» дзвіниці не відкрили, хоч як донька просила. Однак, В. Рога приніс на машину покривало під труну. Уже в неділю, після служби «православні дід і три стареньких бабці» кричали: «навіщо грекові дали покривало з церкви!»¹⁰. Підсумком того року стало те, що греко-католицькій громаді вдалося завершити будівництво стін храму (іл. 5).

Іл. 5. Стан храмової будівлі у 2001 р.

У 2002 р. молодь ходила колядувати, вже ніхто не сварився. Загальна сума наколядованих коштів на будівництво храму склала 2 тис. гривень. Уже в червні почали зварювати залізо на трьох куполах та заливати їх цементом, а 30 липня, напередодні храмового празника відбулася толока. До речі, за весь час будівництва кожна із сімей громади по чергово тричі на день готували їсти мулярам, штукатурам, бляхарям, малярам, а також допомагали деякі православні віруючі.

На Різдво наступного року молодь ходила колядувати по всьому селі і наколядувала 2 700 грн. У травні 2003 р. завершили будувати останню баню на церкві. Того ж року, 30 листопада завдяки зусиллям і коштам прихожанина Б. Стефанця, відбулося посвячення дзвіниці із трьома дзвонами, яка служить і досі (іл. 6). Ця подія дала надію громаді, що скоро завершиться їх «муки» і вони освятять храм.

У січні 2004 р. молодь ходила колядувати, все відбулося без інцидентів. Суму, яку колядували, становила 3060 грн. Упродовж року продовжувалося будівництво та оббиття трьох бань металевими листами. Висота храму знизу до хреста на центральному куполі сягає 40 м, довжина – 30 м, ширина – 20 м, а ширина стін – біля 1 м.

Іл. 6. Храмова будівля у 2003 р.

Наступного року, з липня почали штукатурити зовнішню та всередині церкви. Тоді ж прийшла звістка з Канади, що приїде найбільший жертводавець храму Я. Волошин-Хохlach. Метою її приїзду була посвята металевої пам'ятної дошки з переліком усіх закордонних жертводавців храму.

У 2006 р. молодь заколядувала на храм 4 300 грн. Усе літо малярі завершували малювати бані і стіни всередині церкви, а на початку листопада – зняли риштування з бань та заклипили вікна. У 2006 р. навколо храму залишалася значна кількість будівельного сміття й тому, громада неодноразово збирала толоку з прибирання території, у якій допомагали представники православної громади. Ситуація в селі змінилася на краще – усі розуміли, що скоро відбудеться відкриття «нової церкви», а також те, що частина «крикунів», які у минулому сварилися – заспокоїлася або померла.

На Різдво 2007 р. І. Прокопишин, О. Прокопишин, Б. Гринюка, В. Демб'юцький, О. Шведак, М. Сегеда, Т. Сегеда, І. Сарновський, О. Сарновський, Р. Білан заколядували на будівництво храму 5 тис. гривень. У селі більше ніхто не кричав і люди з розумінням ставилися до колядників. Треба за-

значити, що невелику частину коштів греко-католицька громада отримала від колядування, а значні кошти надходили від пожертвувань. У попередні роки на різдвяні свята неодноразово ставалися випадки, коли окремі православні віруючі не впускали на подвір'я чи до хати, щоб не прийшли колядники. Навіть якщо й прийшли, то «окремі особи» могли дати не більше як 2, 5 чи 10 гривень. Однак саме з колядок пішло певне умиротворення віруючих православної та греко-католицької церков. Це проявилось, коли молодь з греко-католицької громади запрошувала і ходила разом з православними віруючими колядувати на будівництво нової церкви.

До середини липня 2007 р. громаді вдалося домалювати всередині церкву св. Володимира Великого (іл. 7). Напередодні храмового празника прибирали і підготували церкву до посвяти. Так, з м. Івано-Франківська виходець із села о. І. Пелехатий (гол. ред. газети «Нова Зоря») привіз кивот, тетрапот, два образи з тумбочками, що тимчасово повинні були служити іконостасом. Тоді ж за власні кошти пан Б. Стефанець купив і встановив у храмі світильник-павук.

28 липня (субота) 2007 р. в день храмового празника відбулося посвя-

Іл. 7. Церква св. Володимира Великого в 2007 р.

чення церкви св. Володимира Великого. На посвяту храму приїхали запрошені 12 священиків та єпископ Іриней. З навколишніх сіл людей прибуло небагато, і «ВПЕРШЕ» прийшли багато односельчан з православної громади. Нарешті скінчилися багаторічні цькування греко-католиків й те, як казали православні віруючі, що «греки» правлять у «буді» чи «шопі-пилорамі». Від початку будівництва церкви й аж до завершення керівником була прихожанка О. Пелехата, а прорабом – Іван Процишин, але найбільша заслуга у побудові храму належить о. І. Пелехатому. Приблизна сума будівництва церкви, зі слів касира, склала – 450 тис. грн.

Відзначимо, що до посвяти церкви св. Володимира Великого старші люди з громади греко-католиків та православних не дожили, але ті, які були присутні, побачили велич храму та результати праці громади з «60 дворів». Представники православної громади перебували у великому подиві, захопленні та одночасно заздрили. Сьогодні їм можна відповісти так, що спільна праця невеликої громади, віра та підтримка Бога стали запорукою для посвяти величного храму, який є відкритим для усіх.

Серед найбільших жертводавців храму упродовж усього будівництва була Ярослава Волошин-Хохlach, її чоловік Іван Хохlach, брат Ярослави – Теодозій Волошин та Василь Білан з Канади, які надсилали значні кошти. Для згадки наступним поколінням у церкві знаходиться пам'ятна дошка із прізвищами жертводавців з діаспори. Також громада заручилася підтримкою від всесвітньої організації «Церква в потребі», центральний штаб якої знаходиться в Німеччині, яка неодноразово надавала фінансову допомогу. До речі, «окремі особи» православної громади не могли повірити у почуте, навіть й тоді, коли вже кошти надійшли та проводилося подальше будівництво! Маємо також подякувати жертводавцям-фермерам з с. Васильковець – І. Гутові та В. Ковалеві, а також усім жертводавцям з обох громад с. Крогулець та усім, хто сприяв будівництву храму.

У 2008 р. громада наколядувала 5 546 грн на будівництво церкви. Уже 6 листопада під центральним куполом встановили п'ятиярусний світильник-павук. На його покупку та встановлення кошти (8 тис. доларів) надала з Канади Я. Волошин-Хохlach у пам'ять про свою маму. Під час посвячення був присутній С. Волошин з Канади.

У 2009 р. та 2010 р. громада наколядували 5 200 грн та відповідно 5 080 грн, які віддали штукатурам за виконану роботу. У лютому пан Б. Стефанець купив до храму жертovníк (проскомидійник) за 3 тис. грн,

який зробив майстер-односельчанин Я. Ригайло. Уже в червні працівники від фермера І. Гути залили фундамент та змурували з червоної цегли підмурок. Тоді ж громада вирішила збирати кошти на хори, а вирішальне слово у їх будівництві мали хористи.

Наступного року громада наколядувала на різдвяні свята 5 570 грн, а 27–28 січня 2011 р. за власні кошти пана І. Гути встановили кований металевий пліт з південної сторони храму (24 тис. грн). Громада лише оплатила за браму і хвіртку коштами з коляди та церковної каси (12 500 грн).

У 2012 р. громада наколядувала 12 тис. грн, які використали на матеріали та оплату праці за обмощення навколо церкви. На храмовий празник греко-католицька громада вперше запросила православну громаду храму св. Парасковії П'ятниці з їх постійним настоятелем о. Р. Яворським. Також спільна відправа двох громад відбулася 8 листопада біля пам'ятника Б. Лепкому. Зазначимо, що з 2012 р. почали відбуватися спільні відправи обох громад на храмові празники чи торжества у селі.

Іл. 8. Освячення іконостасу (22 листопада 2015 р.).

У 2013 р. молодь наколядувала 12 тис. грн. на будівництво хорів (майстер пан Я. Ригайло). Для оплати роботи майстрів коштів не вистачало й тому кожен із громади тричі здавав на будівництво 100 грн від особи.

Початок 2014 р. запам'ятався в житті громади посвяченням нових дерев'яних хорів із кованими поручами з виноградної лози. Громада заколядувала на храм 14 тис. грн, які вирішила використати та кошти жертводавців на виготовлення іконостаса.

У 2015 р. вперше ходила колядувати молодь, але не хлопці, а дівчата та старші (хористи). Загальна сума склала 17 тис. грн. Упродовж року відбувалося встановлення іконостаса, який 22 листопада освятили 9 священників (іл. 8). Вартість матеріалів та роботи над іконостасом склала приблизно 160 тис. грн. На посвяті була присутня православна громада та люди із сусідніх сіл¹¹.

У часі будівництва богослужіння провадили в капличці, а потім у храмі отці Василь Гіркий (1992 р.), Василь Ткач (1993 р.), Роман Кріса (1994–1996 рр.), Микола Скриник (7 жовтня 1996–2004 рр.), Роман Гончарик (2004–2005 рр.), Олег Гронський (2005–2006 рр.), а з 4 грудня 2006 р. – о. Роман Гладій¹².

На початку 2016 р. греко-католицька громада вирішила за кошти меценатів-жертводавців та колядування (17 тис. грн) добудувати влітку огорожу навколо храму. Від автора додаю, що на сьогодні громада живе спокійним життям, хоча існують фінансові труднощі стосовно опалювання, малювання ззовні й т. п. Також збільшилася кількість прихожан, насамперед молоді й малечі, яка є символом надії на краще майбутнє.

¹ Приватний архів Ольги Савки. «Спогади».

² Приватний архів М. Гринюки. Фото з описом відкриття пам'ятника загиблим мешканцям с. Крогулець у Другій світовій війні.

³ Приватний архів Ольги Савки. «Спогади».

⁴ Центральний державний історичний архів України у Львові (далі – ЦДАУ у Львові). – Ф. 146. – Спр. 2556.

⁵ Приватний архів Ольги Савки. «Спогади».

⁶ Там само.

⁷ Інтерв'ю від Ореста Савки.

⁸ Приватний архів Ольги Савки. «Спогади».

⁹ Там само.

¹⁰ Інтерв'ю від Ольги Савки.

¹¹ Приватний архів М. Гринюки. Фото освячення іконостаса.

¹² Приватний архів Ольги Савки. «Спогади».